

Fakta om bussbransjen og tariffoppgjøret 2024

15.04.2024

Bussreisende transporteres til skole, jobb, fritidsaktiviteter og praktiske gjøremål på en trygg og miljøvennlig måte i hele Norge. Våren 2024 reforhandles Bussbransjeavtalen mellom partene i arbeidslivet. Som arbeidsgiverrepresentant vil NHO Transport informere om tariffoppgjøret via transport.no. Her følger generell informasjon om bransjen.

Samfunnsnyttige arbeidsplasser

Bussen er en energieffektiv, fleksibel og miljøvennlig transportform. I 2023 ble det gjennomført 439,6 millioner reiser med buss i Norge. Mer enn 6 av 10 kollektivreiser er med buss.

Bussbransjen består av store og små selskaper over hele landet og sysselsatte ved utgangen av 2023 litt under 18.000 personer. Selskapene leverer rutebuss- og bybanetjenester på offentlige anbudskontrakter. De har også kommersielle rutebusstjenester med ekspressbusser og flybusser. I tillegg kommer oppdragsbasert turbusskjøring for reiseliv, offentlige kunder, organisasjoner og næringslivet. Passasjerenes billettinntekter delfinansierer offentlige anbudskontrakter og fullfinansierer de markedsbaserte transporttjenestene.

Fylkeskommunene bestiller busstjenester gjennom anbud

Fylkeskommunene har ansvaret for lokalt og regionalt kollektivtilbud. De har valgt å bestille busstjenester og noen banetjenester gjennom offentlige anbudskontrakter. Alle kvalifiserte selskaper etablert i Norge kan delta i konkurransene. Eksempelvis kjører fire selskaper rutebuss i Oslo og Akershus på kontrakter med Ruter, og to selskaper kjører for AtB i Trondheim.

Kontraktene har normalt 10 års varighet og reguleres jevnlig i henhold til avtalte kostnadsindekser. Oppdragsgiver definerer blant annet antall busser, ruteplaner og rutetider, og det er krav til teknologi og miljøegenskaper. Innenfor de rammene som stilles av oppdragsgiver konkurrerer selskapene om å gi det mest mulig klimavennlige, attraktive og kostnadseffektive tilbudet.

En landsdekkende tariffavtale (Bussbransjeavtalen) skal ligge til grunn ved anbud, og selskapene kan dermed ikke konkurrere ved å endre sjåførenes lønns- og arbeidsvilkår. Anbudene anses som en virksomhetsoverdragelse, og ansettelsesforholdet til sjåførene overdras dermed ved et eventuelt bytte av leverandør ved ny kontrakt.

Kontraktene har bestemmelser om at busstilbudet kan økes eller reduseres i kontraktperioden. Dette påvirker blant annet behovet for sjåførere og deres stillingsprosenter. Fylkeskommunene har ansvaret for billettinntektene og disse delfinansierer kontraktene med busselskapene.

Regulerte lønns- og arbeidsvilkår for bussjåførere

Bussbransjeavtalen ble etablert mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene i 2007. Den reforhandles hvert andre år mellom partene i arbeidslivet.

Lønnen for rutebussjåførere følger av sjåførenes ansiennitet og kompetanse, og den er lik uavhengig av hvilket selskap sjåføren jobber i. Det er faste lønnstabeller i Bussbransjeavtalen, men de ulike økonomiske tilleggene sjåførene mottar fremgår ikke av disse. Dette er ulempe tillegg blant annet for kjøring på kveld eller i helg.

Gjennomsnittlig årslønn for en bussjåfør i Norge er ca. kr 525 000.

Turbussjåførere har såkalte minstelønnsatser, som er allmenngjort. NHO Transports medlemsbedrifter opererer med høyere lønnsatser enn minstelønnsnivået tilsier.

Bussen bidrar til miljøvennlig og sosialt bærekraftig mobilitet i samfunnet

- De fleste kollektivreisene i Norge gjennomføres med buss. I 2023 ble det gjennomført 439,6 millioner reiser med buss, ifølge Statistisk sentralbyrå.
- I byområdene bidrar busstilbudet til politiske mål om nullvekst i personbiltrafikken, reduserte klimagassutslipp, bedre lokal luft og mindre kø. I distriktene er trygg mobilitet, spesielt til grupper uten egen bil, viktig.
- Rutebuss- og bybanetjenester utføres på fylkeskommunale kontrakter. Markedsbaserte ekspressbusser, flybusser og turbusser finansieres kun av passasjerinntekter. Tilbudet bidrar til høy kollektivandel, god mobilitet mellom distrikter og byer pluss beredskap i hele Norge.
- Det skjer en gradvis overgang til elektrisk bussdrift. Den internasjonale uroen har medførte økte driftskostnader til energi og materiell.